

Tutkijat ja Internet – ojasta allikkoon?

Politiikka-lehden numerossa 1/1990 oli kokoelma lyhyitä kirjoituksia otsikolla ”Teema: Tutkijat ja sähköposti”. Silloisen toimituksen johdannon lisäksi numerossa oli kuusi muutaman sivun juttua aiheesta. Tutkijat Seppo Pöntinen, Leila Simonen, J. P. Roos, Jyri Manninen, Jukka Oksa ja Mikael Böök esittelivät ja pohtivat omia kokemuksiaan sähköpostin käytöstä sekä sähköisistä tietoverkoista yleensä. Mainitut tutkijat edustivat vuonna 1990 epäilemättä yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen kärkijoukkoa tietoverkkojen käyttäjinä, koska heillä oli jo tuolloin muutamien vuosien kokemus esimerkiksi sähköpostin käytöstä. Oli mitä mielenkiintoisinta lukea kokemuksia suomalaisen Internet -käytön ”esihistorialliselta” ajalta. Tuolloinhan käytössä olivat lähinnä vain sähköposti ja erilaiset Usenetin uutispalvelut ”nyyssit”. Oli hassua huomata, että tekniikan sittemmin huimasti kehityttyä sähköisten tietoverkkojen keskeiset mahdollisuudet ja ongelmat oli tiedostettu jo 1990-luvun taitteessa.

Päällimmäisenä esiin nousee luonnollisesti tekniikka. Sähköpostista saatava hyöty oli kiistaton, mutta yhteiskuntatieteiden tutkijalle itse kommunikoitavaa asiaa lukuun ottamatta kaikki muu oli tuskastuttavan hankalaa. Voitaneen väittää, että 14 vuotta sitten vielä nykyistäkin hankalampaa. Kaiken päälle hermoja raastoivat erittäin yleiset yhteensopivuusongelmat eri järjestelmien välillä. Yleiseksi neuvoksi 1990-luvun alun kirjoituksesta nousikin se, että Internet-käytön aloittamisessa kannatti odottaa vielä pari vuotta.

Internet oli vielä 1990-luvun taitteessa kaupallisessa mielessä lähes neitseellinen. Tämä ei välttämättä ollut huono asia. Kaupallistuminen oli kuitenkin lopulta vain muutaman vuoden päässä. 1990-luvun alkupuolella nimittäin kehitettiin hyvin tuntemamme http-protokolla ja World Wide Web syntyi. Akateeminen maailma tottui omassa piirissään WWW:hen varsin mutkattomasti, ja se oli ainakin tottuneempien käyttäjien arkipäiväinen työkalu. 1990-luvun puolenvälin jälkeen WWW -selaimilla varustettuja tietokoneita ilmaantui erilaisten lehtien toimituksiin. Lienee niin, että harvoin saamme lukea lehdistä hymyssä suin niin innostuneita ja ylistäviä artikkeleita, kuin WWW:stä täysin lumoutuneet toimittajat suolsivat yksi toisensa perään. Eikä turhaan, koska 1990-luvun ”tästä tulee vielä kova juttu” -kirjoitusten spekulatiot ovat toteutuneet lähes täydellisesti. Vuosituhannen taitteessa pääsi jo varsin mitättömälläkin atk-koulutuksella helposti käyttämään kaikkia Internetiä suomia mahdollisuuksia.

En taida (enää) tuntea ainuttakaan politologia, joka ei käyttäisi sähköpostia, joten kattavuus on täydellinen. Tiedän ylipäättäänkin vain muutamia, lähinnä hyvin iäkkäitä ihmisiä, jotka eivät olisi ”surffanneet” WWW:ssä. Näiden vanhojen järien erään viisauden soisi kuitenkin jäävän heidän jälkeensä: telkkari on kuitenkin vain telkkari. On nimittäin niin, että Internetin tehokas käyttö tutkimuksen apuna edellyttää kovaa itsekuria, sekä WWW:n että sähköpostin osalta. On mitä helpointa hukuttaa verkko syöverei-

hin muutamaksi tunniksi tai päiväksiin tekemättä mitään hyödyllistä. Internet tarjoaa nykyisin niin huiman määrän viihdykettä, että sitä on mahdollista ihmetellä ähkyksi asti. On aivan kuin katselisi telkkaria.

Olemmeko siis joutuneet ojasta allikkoon? Kun tarjonta oli aiemmin teknisten ongelmien vuoksi riittämätöntä, vallitsee nykyisin huikea ylitarjonta. Saamme luullakseni kaikki aivan liikaa sähköpostia, ja suurin osa viesteistä on merkityksettömiä. WWW pursuaa kaikkea mahdollista, ja koko Internet on turvaton, koska joku yrittää koko ajan viheliäisellä viruksella tai madolla kyykyttää koneeni niille sijoilleen.

Nykyisin tutkijan ei kuitenkaan käytännössä ole mahdollista selviytyä ilman sähköpostia. Myös WWW on tutkimuksen apuna lähes välttämätön työkalu. Väittäisinkin niin, että tekniikan sijaan haasteemme on tällä hetkellä sisällön hallinnan oppimisessa. Suurin haasteemme on suodattaa valtavasta tietotulvasta tutkimuksen kannalta merkityksellinen aines. Suomi on Internetin käytön kärkimaita maailmassa, mikä tarkoittaa tosin kulutusta, ei sisällöntuotantoa. Eräs haaste onkin tuottaa verkkoon merkityksellistä politologista ainesta, sekä opetuksellista että tutkimuksellista. WWW on erittäin tehokas kanava erilaisen materiaalin ja tiedon jakoon. Tässä kohden onkin maamme kaikilla politologisilla laitoksilla huikeasti opittavaa. On nimittäin niin, että yrityksistä huolimatta eri laitokset eivät kykene tässä suhteessa koordinoitun toimintaan. Ilmeisesti koettu hyöty on edelleen kustannuksia riittävän paljon pienempi.

Internetiin kytketty tietokone luo käyttäjälleen tietynlaisen omituisen tunnelman: on kuin koko maailma olisi jotenkin käden ulottuvilla, ja kaikki tuntuu tapahtuvan tässä ja nyt. Osittain näin ehkä onkin, koska vieläkin ihmetyttää pitää kädessään tutkimusraporttia, jonka eri maissa asuvat laatijat eivät koskaan ole tavanneet toisiaan henkilökohtaisesti. Ilman Internetiä ja sen suomia mahdollisuuksia raportti olisi jäänyt tekemättä.

Tämä on tällä kertaa viimeinen Turussa toimitettu Poliitikka-lehti. Päätoimittaja ja toimitussihteeri kiittävät lehden lukijoita ja lehteen kirjoittaneita. Vuoden 2005 alussa toimitus siirtyy Jyväskylään. Uusi päätoimittaja on Kia Lindroos ja toimitussihteeri Paul-Erik Korvela.

Turku, marraskuu 2004

ANTTI PAJALA